

Ons kenmerk: ACM/DE/TT/RD2017
Zaaknummer: 17/22733

REGULATORISCHE ACCOUNTINGREGELS 2017/2018

TenneT TSO B.V.

- Netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998
- Netbeheerder van het net op zee, als bedoeld in artikel 15a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998

Den Haag, maart 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.2	Juridisch kader.....	4
1.3	Doelstellingen	5
1.4	Reikwijdte RAR TenneT	5
1.5	Aanpassing	6
1.6	Accountantscontrole	6
2	Algemene grondslagen	6
2.1	Activiteiten/taken.....	6
2.2	Grondslagen financiële verslaggeving.....	7
2.3	In aanmerking te nemen beginselen	9
2.4	Verdeelsleutels	10
2.5	Interne verrekenprijzen	11
2.6	Rubricering en toelichting	12
3	Vaste Activa	13
3.1	Algemeen.....	13
3.2	Immateriële vaste activa	17
3.2.1	Inleiding en begripsbepaling	17
3.2.2	Waardering immateriële vaste activa	18
3.2.3	Afschrijvingen.....	18
3.2.4	Rubricering en toelichting	18
3.3	Materiële vaste activa	19
3.3.1	Inleiding en begripsbepaling	19
3.3.2	Activa in aanbouw en RCR investeringen	19
3.3.3	Waardering materiële vaste activa	21
3.3.4	Afschrijvingen.....	25
3.3.5	Rubricering en toelichting	25
4	Kosten en Opbrengsten	27
4.1	Kosten	27
4.1.1	Vermogenskostenvergoeding	27
4.1.2	Afschrijvingen op vaste activa	27
4.1.3	Operationele kosten.....	27
4.1.4	Rubricering en toelichting operationele kosten.....	28
4.2	Opbrengsten	30
4.2.1	Rubricering en toelichting opbrengsten	32

Bijlage 1: Materiële en immateriële vaste activaklassen en afschrijvingstermijnen voor investeringen vanaf 2013 voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet	33
Bijlage 2: Materiële vaste activaklassen en afschrijvingstermijnen voor investeringen vóór 2013 voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet	34
Bijlage 3: Inhoudelijke wijzigingen t.o.v. de RAR TenneT 2016/2017	35

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

1. Ingevolge artikel 41a en artikel 42c, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) stelt de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering (hierna: x-factor) respectievelijk vast voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet en het net op zee, TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT). Op basis van de hoogte van de x-factor stelt de ACM vervolgens voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet de transporttarieven. In deze transporttarieven verrekent de ACM ook de kosten voor het verrichten van systeemtaken door TenneT. Op basis van de hoogte van de x-factor stelt de ACM de toegestane inkomsten vast voor de netbeheerder van het net op zee.
2. Om de juiste gegevens (hierna: reguleringsdata¹) te verkrijgen ten behoeve van door de ACM te nemen besluiten is een standaard voor financiële verslaggevingregels noodzakelijk. De in deze standaard opgenomen financiële verslaggevingregels moeten zo nauw zijn gedefinieerd dat de opgevraagde gegevens uniform, voor één uitleg vatbaar en goed vergelijkbaar zijn. De regulatorische accountingregels TenneT (hierna: RAR TenneT) geven invulling aan de standaard voor financiële verslaggevingregels. Aan de hand van deze standaard vult TenneT de CODATA-module reguleringsdata in, waarin de gegevens en inlichtingen zijn opgenomen die de ACM gebruikt bij het opstellen van de relevante besluiten voortvloeiend uit het wettelijke kader.
3. Deze RAR TenneT 2017/2018 vervangt de RAR TenneT 2016/2017 en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016, of totdat de ACM een nieuwe versie van deze RAR vaststelt.
4. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de regels zoals opgenomen in de RAR TenneT 2016/2017.

1.2 Juridisch kader

5. Op grond van artikel 6b, eerste lid, van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt heeft de ACM de bevoegdheid om gegevens en inlichtingen op te vragen bij netbeheerders die nodig zijn voor uitvoering van haar wettelijke taken. Op basis van artikel 43 van de E-wet is een netbeheerder verplicht, voor zover het de taken van de netbeheerder bedoeld in artikel 16

¹ De term reguleringsdata sluit niet uit dat de ACM in andere informatieverzoeken gegevens en inlichtingen opvraagt die eveneens voor de regulering worden gebruikt.

en artikel 16a, van de E-wet betreft, een afzonderlijke boekhouding te voeren.

Op basis van deze boekhouding dient verslaglegging over de reguleringsdata plaats te vinden.

Voor de uitvoering van haar taak, bedoeld in artikel 41 (landelijk hoogspanningsnet) en artikel 42b (net op zee) van de E-wet, acht de ACM het noodzakelijk dat de reguleringsdata van TenneT over de jaren heen vergelijkbaar zijn. De ACM heeft hiertoe de RAR TenneT opgesteld.

6. De ACM heeft haar bevoegdheid om, op basis van artikel 6b, eerste lid, van de Instellingswet Autoriteit Consument & Markt de gegevens en inlichtingen op te vragen, ingevuld met de Beleidsregel Regulatorische Accountingregels 2004. Deze beleidsregel heeft betrekking op de bevoegdheid van de ACM om de gegevens en inlichtingen over enig jaar, voorzien van een controleverklaring, op te vragen.

1.3 Doelstellingen

7. In de RAR TenneT dient een set van financiële verslaggevingsregels en definities te worden vastgelegd die eenduidig te interpreteren zijn. Door gebruik te maken van de RAR TenneT zijn financiële gegevens van TenneT over de jaren heen goed meetbaar en vergelijkbaar.
8. Een tweede doelstelling is het zoveel mogelijk beperken van de administratieve last voor TenneT. De ACM tracht dit te bereiken door werkbare financiële verslaggevingregels op te stellen en de financiële verslaggevingregels zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de huidige verslaggevingpraktijk van TenneT.

1.4 Reikwijdte RAR TenneT

9. De in de RAR TenneT vastgelegde set van financiële verslaggevingregels en definities heeft betrekking op alle financiële gegevens die benodigd zijn om de wettelijke taken en bevoegdheden die de ACM heeft ten aanzien van TenneT uit te kunnen voeren. De RAR TenneT dienen primair voor gegevens en inlichtingen ten behoeve van de tarief- en inkomstenregulering die de ACM hanteert. Ook kunnen de RAR TenneT dienen voor de opvraag van andere al dan niet periodiek terugkerende (financiële) dataverzoeken.
10. De RAR TenneT zijn een standaard voor financiële verslaggevingregels. Dientengevolge hebben de RAR TenneT slechts betrekking op financiële gegevens en bepaalde niet-financiële gegevens. Gegevens met betrekking tot kwaliteitsaspecten van dienstverlening voor gereguleerde taken worden niet op basis van de RAR TenneT vastgelegd.

1.5 Aanpassing

11. Voortschrijdend inzicht en evaluatie van de werkbaarheid van de RAR TenneT kunnen aanleiding zijn om de RAR TenneT aan te passen. Verder kunnen wetswijzigingen en/of aanpassingen van de reguleringsmethodiek leiden tot een verandering van de informatiebehoefte.
12. Indien de ACM voornemens is wijzigingen met significante betekenis in de RAR TenneT door te voeren, zal zij TenneT hierover consulteren.
13. Indien de RAR TenneT in de opvatting van TenneT of diens accountant niet of niet duidelijk voorzien in een bepaalde situatie treedt TenneT al dan niet gezamenlijk met diens accountant in overleg met de ACM. Uit dat overleg voortkomende standpunten worden schriftelijk gecommuniceerd door de ACM en zijn te beschouwen als een aanpassing van de RAR TenneT.

1.6 Accountantscontrole

14. De reguleringsdata dienen te worden gecontroleerd door een door TenneT aan te wijzen onafhankelijke accountant. Deze accountant dient de opgevraagde modules c.q. gegevens te voorzien van een controleverklaring. De eisen die aan de accountantscontrole worden gesteld zijn vastgelegd in een auditinstructie die deel uitmaakt van het informatieverzoek reguleringsdata.

2 Algemene grondslagen

2.1 Activiteiten/taken

15. De wettelijke taken die TenneT moet uitvoeren op basis van verplichtingen in de wet staan voor elektriciteit gedefinieerd in artikel 16 van de E-wet. De wettelijke taken die omschreven zijn in artikel 16, eerste lid, en in artikel 16, tweede lid, van de E-wet zijn respectievelijk te omschrijven als de transporttaken en de systeemtaken voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet. De wettelijke taken die omschreven zijn in artikel 16, eerste lid jo. artikel 16, zestiende lid, van de E-wet zijn te omschrijven als de transporttaken voor de netbeheerder van het net op zee. In het vervolg van deze RAR TenneT wordt aan deze taken gerefereerd voor het afbakenen van taakgebieden waarvoor in de reguleringsdata gegevens worden opgevraagd.
16. De reguleringsdata die via deze RAR TenneT worden geadministreerd en (zo veel mogelijk gecombineerd) uitgevraagd bevatten gegevens over de transporttaken en de systeemtaken.

17. De reguleringsdata bevatten alleen data met betrekking tot Nederlandse activiteiten. Dit betekent dat TenneT geen investeringen of kosten opvoert die te relateren zijn aan activiteiten/taken die TenneT uitvoert in Duitsland. Tevens worden investeringen en kosten die TenneT ten laste brengt of heeft gebracht van de zogeheten “Derden Gelden” (waaronder veilingopbrengsten) niet opgenomen in de reguleringsdata. Ook andersom geldt dat investeringen en kosten die TenneT opneemt of op heeft genomen in de reguleringsdata niet ten laste worden gebracht van de Derden Gelden (waaronder veilingopbrengsten). De kapitaalkosten die gemoeid zijn met de NorNed-kabel vallen buiten de scope van de reguleringsdata. TenneT neemt de operationele kosten van de NorNed-kabel, met uitzondering van de inkoopkosten netverliezen, wel op in de reguleringsdata.

2.2 Grondslagen financiële verslaggeving

18. Bij het opstellen van deze RAR TenneT is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving waaronder de International Financial Reporting Standards (hierna: IFRS).
19. TenneT dient de reguleringsdata in te vullen op basis van de in de RAR TenneT vastgelegde accountingregels, in aanmerking genomen het feit dat de in de RAR vastgelegde accountingregels kunnen afwijken van de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving waaronder de IFRS.
20. Indien de RAR TenneT niet beschrijven hoe een gebeurtenis en de daaruit voortvloeiende transacties in de reguleringsdata dienen te worden verwerkt, treedt TenneT al dan niet gezamenlijk met diens accountant in overleg met de ACM hoe de reguleringsdata in deze situaties ingericht moeten worden. Uitgangspunt is dat in dergelijke situaties de reguleringsdata worden ingericht op basis van de IFRS. TenneT licht de situaties toe waarin het benodigd was om de reguleringsdata in te richten op basis van IFRS.
21. Indien door de ACM voor een specifiek taakgebied of organisatieonderdeel individuele accountingregels zijn vastgesteld die afwijken van de in dit hoofdstuk beschreven generieke accountingregels, gelden de individuele accountingregels boven de generieke accountingregels.
22. Verslaggevingsperiode
De verslaggevingsperiode van de reguleringsdata is gelijk aan een kalenderjaar, te weten van 1 januari tot en met 31 december.

23. Schattingen

Sommige items in de reguleringsdata kunnen niet nauwkeurig worden gewaardeerd maar kunnen slechts worden geschat. De schattingen dienen redelijk te zijn, gebaseerd op goed koopmansgebruik en consistent met voorgaande verslagperioden.

24. Vreemde valuta

De balansposten die worden uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum, tenzij specifieke posities zijn afgedekt met valutatermijntransacties. Een transactie in vreemde valuta gedurende de verslagperiode wordt in de reguleringsdata verwerkt tegen de koers die geldt op de transactiedatum.

25. Inflatie

TenneT levert in de reguleringsdata de financiële gegevens nominaal aan, op basis van de in de RAR vastgelegde accountingregels. Op deze wijze kan de ACM jaarlijks op een uniforme wijze de totale kosten van TenneT vaststellen. Hiertoe corrigeert de ACM de door TenneT verstrekte nominale gegevens voor in- en deflatie (hierna: gecorrigeerde gegevens). Deze in- en deflatiecorrecties worden uitsluitend door de ACM uitgevoerd.

26. Fouterstel

Indien TenneT of diens accountant vóór de aanlevering van reguleringsdata over een verslaggevingsperiode materiële of niet-materiële fouten constateert, dan herstelt TenneT deze in de reguleringsdata van de betreffende verslaggevingsperiode vóór het aanleveren bij de ACM.

Indien TenneT ná het aanleveren van reguleringsdata (achteraf) vaststelt dat sprake is van een materiële fout in eerder ingediende reguleringsdata, dan stelt TenneT de ACM onverwijld op de hoogte en levert TenneT een complete invulmodule bij ACM aan met een toelichting op de herstelde materiële fout.

Een materiële fout in de reguleringsdata is een onjuistheid waardoor de reguleringsdata tekortschiet in het geven van het inzicht aan de ACM ten behoeve van de reguleringsdoeleinden. Schattingswijzigingen zijn geen fouten.

De materialiteit is afhankelijk van de omvang en de aard van de weglating of de onjuiste weergave, en wordt beoordeeld op basis van alle feiten en omstandigheden.² Van een materiële fout kan sprake zijn bij een onjuiste verwerking, onjuiste waardering en/of resultaatbepaling, een onjuiste rubricering en/of presentatie dan wel een onjuiste of onvolledige toelichting.

2.3 In aanmerking te nemen beginselen

27. TenneT dient de volgende beginselen³ in ieder geval in aanmerking te nemen bij het invullen van haar reguleringsdata.
28. Het *toerekenings- en causaliteitsbeginsel*. Gevolgen van transacties en/of andere gebeurtenissen worden verwerkt wanneer deze transacties en/of andere gebeurtenissen zich voordoen en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald, en worden verwerkt in de reguleringsdata over de periode waarop ze betrekking hebben.
29. Het *voorzichtigheids- en realisatiebeginsel*. Winsten worden slechts genomen als zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de reguleringsdata bekend zijn geworden.
30. Het *matchingbeginsel*. Lasten die samenhangen met de verrichte prestaties dienen in beginsel te worden toegerekend aan de periode waarin de baten die voortvloeien uit de prestaties zijn verantwoord. Dit mag echter niet leiden tot de verwerking van balansposten in strijd met het voorzichtigheidsbeginsel.
31. Het *continuïteitsbeginsel*. De reguleringsdata worden ingevuld in de veronderstelling dat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is en dat zij haar bedrijf in de afzienbare toekomst zal voortzetten.
32. *Bestendige gedragslijn*. De reguleringsdata geven op een stelselmatige wijze de samenstelling van de activaposten en de samenstelling en de grootte van de totale kosten op het einde van het boekjaar respectievelijk van het lopende boekjaar weer. Een bestendige gedragslijn houdt

² Bij de afweging of sprake is van een materiële fout beoordeelt de netbeheerder of de weglating of onjuiste weergave van posten, afzonderlijk of gezamenlijk, de economische beslissingen die ACM op basis van de reguleringsdata neemt, zou kunnen beïnvloeden.

³ Deze zijn mede ontleend aan het Stramien voor de opstelling en vormgeving van jaarrekeningen (NL-GAAP) en het Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements (IFRS).

voorts in dat geen activering plaatsvindt van bestedingen (uitgaven, rekening houdend met verplichtingen) die in eerdere jaren als kosten zijn verantwoord in de reguleringsdata. Indien voor een gebeurtenis de mogelijkheid bestaat om een onttrekking aan een voorziening te laten plaatsvinden mag deze gebeurtenis niet als kosten worden verantwoord.

2.4 Verdeelsleutels

33. Kosten en activa worden in eerste instantie toegerekend aan de taken of activiteiten waarop deze betrekking hebben, op basis van aantoonbare causaliteit ('directe kosten').
34. Kosten en activa die niet causaal verband houden met en daardoor niet direct kunnen worden toegerekend aan taken of activiteiten ('indirecte kosten'), worden alsnog toegerekend aan activiteiten en segmenten⁴ door toepassing van verdeelsleutels. Hierbij worden de volgende criteria in acht genomen:
- Reflectie inzet productiemiddelen: de verdeelsleutels per kostensoort dienen zo veel mogelijk de inzet van de onderliggende 'productiemiddelen' te reflecteren en niet te zijn ontleend aan bijvoorbeeld de draagkracht van afnemers, de omzet⁵, prijselasticiteit van de vraag, etc. De inzet van een productiemiddel (waaronder arbeid) komt tot uitdrukking in een (aantal) logische kenmerk(en) waarmee dat productiemiddel, en met name de variaties in de inzet daarvan, in de regel wordt c.q. worden geduid (bijvoorbeeld: bestede uren, ruimtegebruik, benutte capaciteit, getransporteerde volumes, netlengte, etc.).
 - Verdeelsleutels dienen consistent (door de tijd, eenduidig voor verschillende tariefcategorieën, eenduidig voor verschillende toepassingen), afdoende beargumenteerd en toereikend gedocumenteerd te zijn.
 - De toepassing van verdeelsleutels is transparant. Dit wil zeggen dat duidelijk is welke indirecte kosten door middel van verdeelsleutels worden toegerekend, wat de samenstelling (parameters) van de verdeelsleutels is en welke onderliggende waarden zijn gebruikt voor de berekening van de verdeelsleutels.
35. Ten behoeve van een juiste kostentoerekening gelden de voorgaande twee randnummers eveneens voor de kostentoerekening vanuit een ander niveau (bijvoorbeeld netwerkbedrijf, netbeheerder of zusterbedrijf) naar de genoemde taken in randnummers 15 tot en met 17.

⁴ transporttaken van het landelijk hoogspanningsnet op HS-netten: TO110/150, of transporttaken van het landelijk hoogspanningsnet op EHS-netten: TO 220/380, of systeemtaken: SO, of transporttaken van het net op zee

⁵ Kostentoerekening op basis van omzetverhoudingen is een veel gebruikte toerekeningbasis. Echter, aangezien de kostentoerekening in dit geval is bedoeld als basis voor de tariefstelling (die leidt tot de omzet), zou sprake zijn van een vicieuze cirkel.

36. Nadere toelichting verdeelsleutels: uurtarieven

Uurtarieven mogen gebaseerd zijn op voorcalculatorische kosten. TenneT specificeert de ontwikkeling van de uurtarieven in vergelijking met het voorgaande jaar kwantitatief in de toelichting op de reguleringsdata (het zogeheten grondslagendocument), indien een uurtarief meer dan 5% is gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar.

37. Nadere toelichting verdeelsleutels: consistentie

Ter waarborging van een juiste toerekening aan het tariefgeruleerde domein, dient de ACM de door de netbeheerders toegepaste verdeelsleutelsystematiek te kunnen controleren en – indien nodig – te herrekenen. Als TenneT wijzigingen wil doorvoeren in de verdeelsleutelsystematiek waarbij de consistentie met voorgaande jaren zou wijzigen én die een verschil in toerekening opleveren groter dan EUR 300.000, dan bespreekt TenneT deze met ACM vóór het indienen van reguleringsdata waarin de wijzigingen zijn doorgevoerd.

38. Nadere toelichting verdeelsleutels: consistentie (grondslagendocument)

TenneT zet gevolgen van wijzigingen in de verdeelsleutelsystematiek met een redelijke mate van detaillering in de reguleringsdata uiteen. Het gaat hierbij in ieder geval om wijzigingen ten opzichte van het voorgaande verslaggevingsjaar die de vereiste consistentie wijzigen en daardoor op basis van het voorgaande randnummer vooraf besproken zijn met ACM.

2.5 Interne verrekenprijzen⁶

39. Indien TenneT goederen of diensten betreft van groepsmaatschappijen dienen de financiële transacties die hieruit voortvloeien in de reguleringsdata te zijn opgenomen op basis van marktconforme prijzen ('at arm's length'), tarieven en voorwaarden. Hiervan wordt geacht sprake te zijn indien:

- TenneT de bedoelde goederen of diensten heeft afgenomen tegen dezelfde of vergelijkbare prijzen, tarieven en voorwaarden als die zijn gehanteerd voor andere groepsmaatschappijen;
- de omvang van de interne verrekeningen die TenneT verantwoordt uit hoofde van de levering van de goederen en/of diensten door groepsmaatschappijen, in verhouding is met de mate waarin TenneT de goederen of diensten van de leverende groepsmaatschappij heeft afgenomen;
- de prijzen en tarieven die door de leverende groepsmaatschappij aan TenneT in rekening zijn gebracht voor de levering van goederen of diensten zijn gebaseerd op de werkelijk daaraan toe te rekenen kosten, eventueel verhoogd met een naar redelijkheid en

⁶ Het gestelde in artikel 18 van de E-wet blijft onverminderd van kracht.

billijkheid vastgestelde marge die niet wezenlijk⁷ uitgaat boven een marge die in het handelsverkeer gebruikelijk is voor desbetreffende goederen of diensten.

40. Het vervaardigen van materiële vaste activa of het plegen van onderhoud kan TenneT zelf uitvoeren, uitbesteden aan een onafhankelijke derde onderneming of uitbesteden aan een gelieerde onderneming, bijvoorbeeld een infrabedrijf. In het geval van uitbesteding aan een gelieerde onderneming is het vorige randnummer niet van toepassing en wordt de interne vervaardigingsprijs⁸ van de gelieerde onderneming gebruikt om materiële vaste activa te activeren.

2.6 Rubricering en toelichting

41. TenneT rubriceert en licht de reguleringsdata toe met inachtneming van de indeling in de invulmodule en de paragrafen rubricering en toelichting in hoofdstuk 3 (vaste activa) en hoofdstuk 4 (kosten en opbrengsten).⁹

⁷ Voor wat betreft de betekenis van het begrip 'wezenlijk' in deze RAR dient te worden aangesloten bij de regelgeving omtrent accountantscontrole van financiële informatie.

⁸ Het begrip vervaardigingsprijs wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk drie.

⁹ Hierdoor worden dubbele richtlijnen in RAR TenneT en invulmodule voorkomen.

3 Vaste Activa

3.1 Algemeen

42. Een vast actief wordt gedefinieerd als een uit gebeurtenissen in het verleden voortgekomen middel waarover TenneT de beschikkingsmacht heeft, dat zij in gebruik heeft genomen en waaruit in de toekomst naar verwachting economische voordelen naar TenneT zullen vloeien. Tevens moet voldaan zijn aan de voorwaarde dat de kostprijs van een vast actief betrouwbaar kan worden vastgesteld. Deze RAR TenneT gebruiken het woord 'bestedingen' als equivalent voor het IFRS begrip 'kostprijs van een vast actief'.¹⁰

Ten aanzien van de Strategische Herstellvoorraad uit hoofde van artikel 16, eerste lid, onder q van de E-wet geldt de vereiste van ingebruikname niet. Immers deze voorraad dient door TenneT te worden aangehouden om haar netten te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf. Van ingebruikname is geen sprake totdat de voorraad ingezet wordt met bovenstaand doel.

43. Realisatie en ingebruikname

Naar de mening van de ACM kunnen, in beginsel, bestedingen betrouwbaar worden vastgesteld indien de onderliggende prestatie(s) zijn gerealiseerd. Hieronder verstaat de ACM dat de desbetreffende investeringen (c.q. componenten daarvan) inhoudelijk zijn afgerond en door TenneT in gebruik zijn genomen. Bovendien dienen de betreffende bestedingen te zijn geboekt in de financiële administratie van TenneT en dienen deze te zijn gebaseerd op facturen of andere, relevante, onderliggende documentatie.

Voor de ingebruikname (IBN) van een asset dat onderdeel wordt van het netwerk geldt voorts dat het betreffende vast actief is overgedragen aan de afdeling Systems Operations en daarmee onder verantwoordelijkheid van Systems Operations valt. Bij zogeheten 'geknipte' oplevering dient er tevens minimaal sprake te zijn van een verbinding tussen twee stations. Als bewijs voor de overdracht aan Systems Operations levert TenneT bij alle niet-reguliere uitbreidingsinvesteringen een kopie van het bijbehorende ingebruikname formulier (het zogeheten Aqua P8-formulier) aan de ACM op¹¹.

¹⁰ Het begrip bestedingen is hetzelfde als uitgaven rekening houdend met de verplichtingen. Zo leidt een factuur voor de aanleg van een leiding in december van jaar t tot (indien in gebruik genomen) een activeerbaar bedrag in jaar t, waarbij de uitgaaf (betaling van de factuur) plaatsvindt in januari van jaar t + 1.

¹¹ Met uitzondering van hard- en software van het controlecentrum

44. Classificatie typen activa

De vaste activa bestaan uit diverse onderdelen die separaat van elkaar worden bepaald:

- a. EHS oud: de activa voor extra hoogspanningsnetten die zijn aangeschaft of in gebruik zijn genomen voorafgaand aan de regulering door de ACM, dat wil zeggen voor 1 januari 2001;
- b. EHS nieuw: de activa voor extra hoogspanningsnetten die zijn aangeschaft of in gebruik zijn genomen op 1 januari 2001 of later;
- c. HS oud: de activa voor hoogspanningsnetten die zijn aangeschaft of in gebruik zijn genomen voorafgaand aan de regulering door de ACM, dat wil zeggen voor 1 januari 2001;
- d. HS 2007: de activa voor hoogspanningsnetten die TenneT na 2007 in beheer heeft gekregen, en die zijn aangeschaft of in gebruik zijn genomen tussen 1 januari 2001 en 31 december 2007;¹²
- e. HS nieuw: de Transportnet Zuid-Holland (TZH)-netten die zijn aangeschaft of in gebruik zijn genomen tussen 1 januari 2001 en 31 december 2007 en de activa voor hoogspanningsnetten die zijn aangeschaft of in gebruik zijn genomen op 1 januari 2008 of later;
- f. Systeemtaken: activa voor systeemtaken.
- g. Strategische Herstellvoorraad (hierna: SHV): activa voor strategische herstellvoorraden.

45. Oude activawaarden

De gestandaardiseerde activawaarde (hierna: GAW) en de resterende afschrijvingstermijn van de EHS oud, HS oud en HS 2007 activa zijn voor TenneT separaat vastgelegd. De ACM berekent de jaarlijks gestandaardiseerde afschrijvingskosten voor de activawaarde van deze activacategorieën.

46. Nieuwe GAW

Met behulp van de richtlijnen beschreven in deze RAR TenneT, worden de afschrijvingen en de GAW van investeringen voor EHS nieuw, HS nieuw, systeemtaken, en SHV bepaald.

47. Activa Net op Zee

TenneT heeft nog geen activa in gebruik genomen om de transporttaken voor het net op zee uit te voeren. Derhalve zijn er nog geen vaste activa Net op Zee die opgenomen kunnen worden in de reguleringsdata.

¹² Het betreft de HS-netten van Liander (behalve gebied Randmeren), Enexis en DNWB. De HS-netten van TenneT Regionaal waren al in beheer bij TenneT.

48. Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten voor activa van EHS nieuw, HS nieuw, systeemtaken, en SHV worden berekend met inachtneming van de in de paragrafen 3.2.3 en 3.3.4 opgenomen regels.

49. Onderscheid vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen

Investeringen in vaste activa worden onderscheiden in vervangingsinvesteringen en investeringen in aanleg of uitbreiding van het net en de daarbij behorende functionaliteit (hierna: uitbreidingsinvesteringen).

50. Uitbreidingsinvesteringen

Een investering is een uitbreidingsinvestering als de investering een blijvende toename van de lengte, de capaciteit of de functionaliteit van het net ten behoeve van netgebruikers beoogt. Een investering gericht op het voorkomen of herstellen van een (tijdelijke) vermindering van de lengte, de capaciteit of de functionaliteit van het net is geen uitbreidingsinvestering. Een investering uitsluitend gericht op het verbeteren van de efficiency is geen uitbreidingsinvestering¹³.

51. Reguliere en niet-reguliere uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen worden onderverdeeld in reguliere en niet-reguliere uitbreidingsinvesteringen. Een reguliere uitbreidingsinvestering is een investering die niet beschouwd wordt als vervangingsinvestering of niet-reguliere uitbreidingsinvestering.

Een niet-reguliere uitbreidingsinvestering is een uitbreidingsinvestering:

- a. die valt onder het bereik van artikel 20a, eerste lid, van de E-wet;
- b. die valt onder het bereik van artikel 20d van de E-wet;
 - artikel 20d, eerste lid, van de E-wet: investeringen waarvoor op grond van artikel 3.28 van de Wro een inpassingsplan is vastgesteld of projectbesluit is genomen; of
 - artikel 20d, tweede lid, van de E-wet: investeringen voor de ontsluiting van windparken die zijn opgenomen in een structuurvisie als bedoeld in artikel 2.3 van de Wro; of
 - artikel 20d, derde lid, van de E-wet: investeringen ter uitvoering van het ontwikkelkader Net op Zee bedoeld in artikel 16e, eerste lid, van de E-wet; of
- c. die valt onder het bereik van artikel 41b, eerste lid, onder g, van de E-wet bij overname van een bestaand net; of
- d. die op grond van artikel 20e van de E-wet door TenneT bij de Minister als bijzondere investering is gemeld en door de Minister als noodzakelijk is aangemerkt.

52. Afloopinvesteringen

Afloopinvesteringen zijn componenten van grotere investeringen die in gebruik worden genomen na ingebruikname van desbetreffende grotere investeringen, en die bij

¹³ Dit randnummer is een nadere invulling van artikel 1 van de Regeling melding aanleg- of uitbreidingsinvestering.

ingebruikname niet worden overgedragen aan de afdeling Systems Operations¹⁴. Bij ingebruikname van een investering neemt TenneT een schatting op voor de omvang van de afloopinvestering. Maximaal twee jaar na het jaar van ingebruikname van een investering verreken TenneT het verschil tussen schatting en realisatie in de investering.

53. Strategische Herstellvoorraad

In de wet is opgenomen dat TenneT het elektriciteitsnetwerk dient te beschermen tegen invloeden van buitenaf (artikel 16, eerste lid, onder q, van de E-wet) Onder deze investeringen worden verstaan het aanleggen van een Strategische Herstellvoorraad (SHV). Dit is een voorraad bestaande uit goederen die kritisch zijn voor het herstel van de systemen in het geval van een calamiteit als gevolg van een invloed van buitenaf. De voorraad dient exclusief ter herstel van het betreffende systeem na een calamiteit als gevolg van een mogelijke invloed van buitenaf en is niet bedoeld voor de normale bedrijfsvoering. Een veelvoorkomend kenmerk van deze goederen is dat ze een lange levertijd hebben. Daarnaast betreft dit beschermingsmaatregelen tegen invloeden van buitenaf zoals het plaatsen van hekwerken, het aanbrengen van ballistische bescherming en andere security maatregelen.

54. Desinvesteringen

Er is sprake van een desinvestering indien een vast actief niet meer in gebruik is bij TenneT. Vanaf 2014¹⁵ blijven gedesinvesteerde activa opgenomen in de boekwaarde / de GAW, tenzij sprake is van overdracht aan een andere netbeheerder.

55. Nominale opgave desinvesteringen

Desinvesteringen dienen nominaal (dus in het prijspeil van het oorspronkelijke investeringsjaar) te worden opgegeven tegen de historische kosten. Onder historische kosten wordt verstaan de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van derden ontvangen bijdragen.

Opbrengsten die op enigerlei wijze samenhangen met desinvesteringen (bijvoorbeeld vergoedingen, verkoopopbrengsten of subsidies) dienen niet als overige opbrengst te worden verantwoord. Deze opbrengsten dienen uitgedrukt te worden in het prijspeil van het jaar waar de reguleringsdata betrekking op hebben.

¹⁴ Voorbeelden zijn: a) te ontvangen facturen voor geleverde materialen en diensten b) er is sprake van geschillen tussen TenneT en de leverancier, bijvoorbeeld over facturen of garantiebepalingen c) bij oplevering geconstateerde gebreken dienen te worden hersteld of opgelost d) schades(waaronder zakelijk recht overeenkomsten en planschades).

¹⁵ Vanaf 2014 geldt de nieuwe reguleringsmethodiek die beschreven wordt in het methodebesluit Transporttaken TenneT 2014-2016, kenmerk ACM/DE/ 2016/200654, zie www.acm.nl

56. Bijzondere waardevermindering

Bijzondere waardeverminderingen doen zich regulatorisch in beginsel niet voor, omdat de GAW een basis vormt voor het bepalen van de hoogte van de tarieven of toegestane inkomsten. Indien TenneT van mening is dat mogelijk sprake is van een bijzondere waardevermindering treedt hij in overleg met de ACM. Op basis van dat overleg neemt de ACM een standpunt in over het opnemen van de bijzondere waardevermindering in de reguleringsdata van TenneT. De reguleringsdata bevatten uitsluitend een bijzondere waardevermindering indien het standpunt van de ACM daar ruimte voor geeft.

57. Overname netten

TenneT verstrekt een toelichting voor de activa die zijn overgedragen aan of door een regionale netbeheerder. Deze toelichting bevat aard van de activa¹⁶, de GAW waartegen de overdracht plaatsvindt (indien bekend), de opbrengsten (overdrachtprijs en eventuele andere opbrengsten), de resterende afschrijvingstermijn en de naam van regionale netbeheerder.

3.2 Immateriële vaste activa

3.2.1 Inleiding en begripsbepaling

58. Een immaterieel actief is een identificeerbaar niet-monetair actief zonder fysieke gedaante dat wordt gebruikt voor productie, aflevering van goederen of diensten, voor verhuur aan derden of voor administratieve doeleinden.

59. TenneT rubriceert investeringen in immateriële vaste activa als volgt:

- a) kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- b) (proces)automatisering;
- c) overige immateriële vaste activa.

60. Onder (proces)automatisering vallen gekochte en zelfontwikkelde programmatuur. Software die niet separeerbaar is, bijvoorbeeld omdat deze software integraal onderdeel uitmaakt van een machine, valt onder de materiële vaste activa.

61. Niet alle uitgaven ter verkrijging, ontwikkeling, onderhoud of verbetering van immateriële vaste activa voldoen aan de criteria van activering. Indien de uitgaven niet voldoen aan de

¹⁶ Categorie (HS oud e.d.) en een korte omschrijving.

activeringscriteria dan dienen deze kosten te worden verantwoord als operationele kosten. De volgende uitgaven mogen in geen geval geactiveerd worden:

- Opstartkosten (kosten uit de onderzoeksfase);
- Uitgaven voor trainingsactiviteiten;
- Uitgaven voor reorganisatie van (een deel van) de onderneming; en
- Jaarlijkse licentiekosten.

62. Goodwill¹⁷ wordt niet geactiveerd. Goodwill is namelijk per definitie geen actief dat wordt aangewend voor uitvoering van de wettelijke taken van TenneT.

63. Al dan niet intern ontwikkelde merken, logo's, klantenbestanden en gelijksoortige items dienen niet te worden geactiveerd.

3.2.2 Waardering immateriële vaste activa

64. De randnummers van paragraaf 3.3.3 zijn mutatis mutandis van toepassing op de waardering van de immateriële vaste activa.

3.2.3 Afschrijvingen

65. De randnummers van paragraaf 3.3.4 zijn mutatis mutandis van toepassing op de waardering van de immateriële vaste activa.

3.2.4 Rubricering en toelichting

66. Van het verloop van de posten opgenomen onder de immateriële vaste activa dient een sluitend overzicht te worden gegeven waaruit, met betrekking tot het onderhavige boekjaar, moet blijken:

- a. de boekwaarde aan het begin van het boekjaar bestaande uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de cumulatieve afschrijvingen;
- b. het bedrag van verworven/geactiveerde activa;
- c. de verkrijgings- of vervaardigingsprijs desinvesteringen;
- d. de cumulatieve afschrijvingen desinvesteringen;
- e. de afschrijvingen en;
- f. de boekwaarde aan het einde van het boekjaar.

¹⁷ Definitie: conform IFRS. Dit geldt zowel voor zelf gekweekte als van derden verkregen goodwill.

67. In de toelichting wordt van de opgenomen overige immateriële vaste activa de inhoud afdoende beschreven.

3.3 Materiële vaste activa

3.3.1 Inleiding en begripsbepaling

68. Onder materiële vaste activa worden activa verstaan die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheden van de rechtspersoon duurzaam te dienen. Voor de bepaling van hetgeen tot de materiële vaste activa dient te worden gerekend, is niet de juridische, maar de economische eigendom doorslaggevend.
69. Netwerken in economisch eigendom van een andere netbeheerder worden alleen in de reguleringsdata van desbetreffende netbeheerder opgenomen.
70. Onder gemeenschappelijke materiële vaste activa¹⁸ worden materiële vaste activa verstaan die door meerdere groepsmaatschappijen binnen de groep waarvan TenneT deel uitmaakt worden gebruikt. De economische eigendom is doorslaggevend voor opname onder de materiële vaste activa bij de netbeheerder. Activa die (gedeeltelijk) worden gebruikt door TenneT, maar waarvan het economisch eigendom berust bij een groepsmaatschappij, worden niet door TenneT als activa in zijn reguleringsdata opgenomen. De vergoeding die TenneT voor het gebruik betaalt, wordt in de reguleringsdata opgenomen onder de operationele kosten; deze vergoeding dient in overeenstemming te zijn met de bepalingen over interne verrekenprijzen in randnummer 39.

3.3.2 Activa in aanbouw en RCR investeringen

71. Activa in aanbouw of in bestelling maken geen deel uit van de GAW en mogen daardoor niet worden opgenomen in de reguleringsdata¹⁹.

RCR-investeringen

72. RCR-investeringen zijn investeringen waarop de procedure, bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wro waarbij deze procedure alleen van toepassing is op de uitbreiding van het landelijk hoogspanningsnet, en naast uitbreiding ook voor de aanleg van het landelijk hoogspanningsnet zoals genoemd in artikel 20a, eerste lid, onderdeel c (hierna: RCR-investering). RCR-investeringen komen op grond van artikel 41b, eerste lid, onder h en i, artikel 41c, zevende lid, van de E-wet en artikel 42d, eerste lid, onder d en e, van de E-wet in

¹⁸ Het gaat hier om het overig vast actief conform bijlage 1

¹⁹ Met uitzondering van de tabel 'overzicht RCR-investeringen'.

aanmerking voor de vergoeding van geschatte vermogenskosten en van geschatte kosten. De volgende investeringen worden gekwalificeerd als RCR-investeringen:

- een investering die valt onder het bereik van artikel 20a, eerste lid, van de E-wet, tenzij de minister gebruikt maakt van de bevoegdheid in artikel 20a, derde lid, van de E-wet en bepaalt dat de procedure bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wro niet van toepassing is. De netbeheerder meldt het voornemen tot een dergelijke investering overeenkomstig artikel 20a, tweede lid, van de E-wet aan de minister; of
 - een investering waarbij de minister op grond van artikel 3.35, eerste lid, van de Wro besluit dat de procedure bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wro van toepassing is; of
 - een investering voor de aanleg of uitbreiding van het net op zee op grond van artikel 20ca van de E-wet.
73. TenneT onderzoekt jaarlijks of een investering een RCR-investering is en meldt dit aan de ACM door het op te nemen in het tarieven- of inkomstenvoorstel. Voor RCR-investeringen wordt een vergoeding voor de gemaakte vermogenskosten in aanmerking genomen bij het vaststellen van de jaarlijkse tarieven of toegestane inkomsten. Wanneer een activum in de jaren vóór het eerste jaar dat een RCR-investering in de tarieven of toegestane inkomsten is opgenomen al in aanbouw was, dan dient TenneT de cumulatieve historische kosten primo (of op startdatum) en ultimo boekjaar (exclusief bouwrente vanaf 1 april 2016) van eerdere jaren door te geven.
74. Vermogenskosten RCR-investeringen
Vanaf 1 april 2016 dient TenneT geen bouwrente meer op te nemen in de activawaarden van een RCR-investering. In plaats hiervan ontvangt TenneT vanaf 1 april 2016²⁰ een vergoeding voor vermogenskosten via de tarieven of toegestane inkomsten.
75. De gerealiseerde vermogenskosten van RCR-investeringen worden vergoed via de tarieven of inkomsten. Om deze vermogenskosten te berekenen per RCR-investering gebruikt ACM de startdatum. De startdatum is de datum vanaf het moment dat het desbetreffende activum een RCR-investering is. TenneT berekent de cumulatieve aanschafwaarde van de RCR-investeringen overeenkomstig de waardering van de materiële vaste activa (paragraaf 3.3.3).
76. Beoordeling voortgang RCR-investeringen
TenneT onderzoekt jaarlijks of een RCR-investering nog steeds de status van een RCR-investering heeft, en meldt dit aan de ACM door de controlevraag hierover in de invulmodule

²⁰ 1 april 2016 is de datum van de inwerkingtreding van de Wet van 23 maart 2016 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (tijdig realiseren doelstellingen Energieakkoord), Stb. 2016, 116.

behorende bij het CODATA Informatieverzoek Reguleringsdata TenneT te beantwoorden. Als een investering niet meer de status van een RCR-investering heeft, dan krijgt TenneT geen vergoeding meer voor de desbetreffende vermogenskosten.

3.3.3 Waardering materiële vaste activa

77. Materiële vaste activa dienen te worden gewaardeerd op basis van historische kosten vanaf het moment dat aan de criteria voor activering is voldaan. Onder historische kosten wordt de prijsgrondslag verkrijgings- of vervaardigingsprijs verstaan.

78. Verkrijgingsprijs

De verkrijgingsprijs van een actief is de prijs waartegen het is verworven. De verkrijgingsprijs bestaat uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen bestedingen om het actief voor gebruik geschikt te maken. Direct toe te rekenen bestedingen zijn bv. invoerrechten, leveringskosten en plaatsingskosten. Boeten of rente wegens te late levering maken geen onderdeel uit van de verkrijgingsprijs.

79. Vervaardigingsprijs

Het begrip vervaardigingsprijs is van toepassing op intern vervaardigde activa. De elementen die deel uitmaken van de vervaardigingsprijs zijn conform de elementen die in International Accounting Standard 16 (IAS 16) onder de vervaardigingsprijs vallen. Deze RAR onderscheiden de elementen in twee categorieën:

- a) directe kosten;
- b) rente voor niet-RCR-investeringen²¹.

Ad a. Directe kosten

Kosten worden als direct aangemerkt wanneer een aantoonbare causaliteit aanwezig is tussen de rechtstreeks toegerekende kosten en het vast actief. De volgende categorieën worden onderscheiden:

- a) materialen;
- b) interne uren;
- c) diensten derden; en
- d) redispatching²²

De kosten van materialen worden opgenomen tegen inkoopprijs en bijkomende kosten exclusief een interne winstopslag.

²¹ Rente wordt slechts geactiveerd indien een project onderhanden is.

²² Kosten voor oplossen van transportbeperkingen

De kosten van interne uren als onderdeel van de vervaardigingsprijs zijn gebaseerd op een intern uurtarief exclusief een winsttopslag. Het intern uurtarief wordt berekend per tariefgroep (groepering van medewerkers). Het intern uurtarief bestaat uitsluitend uit

- a. brutosalaris
- b. werkgeverslasten (sociale premies, pensioenlasten)
- c. overige personeelskosten (o.a. reiskosten en opleidingskosten)
- d. directe werkplekgerelateerde kosten voor huisvesting en automatisering en
- e. indirecte werkplekgerelateerde kosten (o.a. telefoonkosten).

De kosten van diensten van derden worden opgenomen tegen inkoopprijs en bijkomende kosten. Bij inhuur van externen is tevens een opslag voor huisvesting en automatisering van toepassing.

Redispatching is in de Europese verordening 543/2013 als volgt gedefinieerd: 'Een maatregel die door één of meerdere systeembeheerders wordt geactiveerd door een wijziging van het opwekkings- en/of belastingspatroon teneinde de fysieke stromen in het transmissiesysteem te veranderen en fysieke congestie te verlichten'.

Ten behoeve van het vervaardigen van een activum schakelt TenneT netdelen vóór de ingebruikname tijdelijk uit, waardoor de kosten van redispatching af kunnen wijken van de virtuele situatie waarbij TenneT deze netdelen niet zou hebben uitgeschakeld. TenneT berekent het bedrag van te activeren redispatching als volgt²³:

- Indien kosten voor redispatch / curtailment (zowel het opregelen als het afregelen) gerelateerd zijn aan een critical branch in flow based zullen deze conform EU Verordening 714 Artikel 16 lid 6 worden onttrokken aan de veilinggelden en derhalve niet als CAPEX worden verantwoord;
- Uitsluitend kosten voor redispatch inzake RCR-investeringen komen in aanmerking voor verantwoording als CAPEX. Het gaat hierbij niet uitsluitend over de kosten voor redispatch op het moment van ingebruikname, maar ook om de kosten voor redispatch die reeds gedurende de bouw van de betreffende RCR-investering worden gerealiseerd;
- Alle kosten voor redispatch in het kader van de realisatie van RCR-investeringen worden in de periode 1 april 2016 tot en met 31 december 2018 in de reguleringsdata als onderdeel van de vervaardigingsprijs verantwoord voor zover de causale relatie in voldoende mate aantoonbaar is op basis van onderliggende documentatie.

²³ Deze systematiek geldt tot en met 2018. Vanaf 1 januari 2019 gaat een nieuwe systematiek gelden voor toerekening van activeerbare redispatch.

- Indien redispatch op basis van de ingediende VNB vooraf wordt gecontracteerd voor een RCR-investering, is dit voldoende om de causale relatie met de betreffende kosten aantoonbaar te maken.

Ad b. De regulatoire bouwrente (niet-RCR investeringen vanaf 1 april 2016) wordt als volgt berekend:

Gemiddelde activawaarde * nominale WACC

- a. Aan materiële vaste niet-RCR activa die in aanbouw zijn rekent TenneT financieringskosten (regulatoire bouwrente) toe ter grootte van de gemiddelde waarde van die niet-RCR activa in dat boekjaar, vermenigvuldigd met de door de ACM vastgestelde nominale Weighted Average Cost of Capital (hierna: WACC) die in het betreffende boekjaar van toepassing is.

Niet-RCR activum na 1 januari in aanbouw

- b. De gemiddelde waarde van niet-RCR activa in aanbouw in een boekjaar, voor een niet-RCR activum dat nog niet op 1 januari van een boekjaar maar wel op 31 december van datzelfde boekjaar in aanbouw is, is gelijk aan cumulatieve historische niet-RCR kosten ultimo boekjaar, vóór rentetoerekening / 2.
- c. In het eerste boekjaar waarin het niet-RCR activum in aanbouw is, wordt aangenomen dat de aanbouw is gestart op 1 juli²⁴ van het boekjaar.

Niet-RCR activum op 1 januari en 31 december in aanbouw

- d. De gemiddelde waarde van niet-RCR activa in aanbouw in een boekjaar, voor een niet-RCR activum dat zowel op 1 januari van een boekjaar als op 31 december van hetzelfde boekjaar in aanbouw is, is gelijk aan (cumulatieve historische niet-RCR kosten primo boekjaar inclusief bouwrente voorgaande jaren + cumulatieve historische niet-RCR kosten ultimo boekjaar, vóór rentetoerekening) / 2.

Niet-RCR activum in gebruik genomen voor 31 december

- e. De gemiddelde waarde van niet-RCR activa in aanbouw in een boekjaar, voor een niet-RCR activum dat op 1 januari van een boekjaar in aanbouw is en gedurende datzelfde boekjaar in gebruik is genomen, is gelijk aan (cumulatieve historische niet-RCR kosten primo boekjaar inclusief bouwrente voorgaande jaren + cumulatieve historische niet-RCR kosten op datum ingebruikname, vóór rentetoerekening) / 2.

²⁴ Uitsluitend voor het verslagjaar 2016 mag TenneT 1 januari in plaats van 1 juli hanteren als datum

- f. In het boekjaar waarin het niet-RCR activum in gebruik genomen is, wordt regulatoire bouwrente berekend tot en met de maand van ingebruikname. Voor niet-RCR vervangingsinvesteringen en niet-RCR afloopinvesteringen wordt uitgegaan van een ingebruiknamedatum van 1 juli.

80. Bijdragen van derden

Van derden ontvangen bijdragen worden, met inachtneming van het matchingbeginsel, in mindering gebracht op de geactiveerde bestedingen. Het gaat hierbij in ieder geval om matching van materiële van derden ontvangen bijdragen, conform de matching die is toegepast in de jaarrekening van TenneT.

Voor de berekening van de bouwrente dienen de bijdragen van derden ook per jaarlaag toegerekend te worden, dat wil zeggen het jaar waarin deze bijdragen worden ontvangen. Voorbeelden van bijdragen van derden zijn subsidies, de voorfinanciering door derden die de daadwerkelijke (bouw)rentelasten voor TenneT verlichten en eenmalige aansluitvergoedingen (EAV).

81. Waardering bij overname

Wanneer een materieel vast actief wordt verkregen bij een fusie of overname, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs op het moment van de overname. Indien het overgenomen actief reeds door de ACM wordt betrokken in haar reguleringsmethoden, vindt waardering plaats tegen de boekwaarde die de ACM hanteert op het moment van verkrijging.

82. Activering vs. onderhoud

Bestedingen na de ingebruikname van een gekocht of zelf vervaardigd actief (bijvoorbeeld de kosten voor groot onderhoud) dienen in principe als operationele kosten te worden verantwoord, tenzij:

- a) sprake is van afloopinvesteringen of;
- b) de lengte en/of capaciteit en/of functionaliteit toeneemt of
- c) de levensduur van het actief toeneemt met minimaal vijf jaren.

Indien sprake is van één van de situaties onder a t/m c activeert TenneT de bestedingen, onder de voorwaarde dat de vaststelling van de bestedingen en de toerekening aan het actief op een betrouwbare wijze kunnen plaatsvinden.

3.3.4 Afschrijvingen

83. Start afschrijvingen

Afschrijvingen in het jaar van aanschaf of gereedmelding worden berekend vanaf de eerste maand volgend op de maand van ingebruikname van het actief.

84. Methodiek afschrijvingen

Afschrijvingen worden berekend met behulp van de lineaire afschrijvingsmethode over de historische kosten en een restwaarde van nihil.

85. Levensduur

Voor de bepaling van de levensduur dient voor investeringen vanaf 2013 aangesloten te worden bij het overzicht van de vastgestelde levensduren zoals deze zijn opgenomen in bijlage 1. Voor investeringen uit eerdere jaren is aansluiting bij de levensduren in bijlage 1 toegestaan en aanbevolen. Indien voor investeringen uit eerdere jaren nog niet aangesloten kan worden bij de levensduren in bijlage 1, dan dient de tabel in bijlage 2 toegepast te worden.

86. Over grond wordt niet afgeschreven.

87. Inzicht in berekening afschrijvingen

TenneT geeft de ACM na oplevering van de reguleringsdata gedetailleerd inzicht in de wijze waarop de afschrijvingen zijn berekend.

3.3.5 Rubricering en toelichting

88. Rubricering

De materiële vaste activa dienen te worden gerubriceerd conform het overzicht dat is opgenomen als bijlage 1.

89. Niet-reguliere uitbreidingsinvestering

Een niet-reguliere uitbreidingsinvestering voor transporttaken (EHS- en HS-netten) wordt separaat opgenomen. Tevens wordt in de toelichting een beschrijving gegeven van het betreffende actief. Alle overige richtlijnen zijn onverkort van toepassing voor een niet-reguliere uitbreidingsinvestering.

90. Desinvestering nieuwe activa

Bij een desinvestering van EHS nieuw, HS nieuw, systeemtaken en Strategische Herstelvoorraad wordt het oorspronkelijke jaar van ingebruikname vermeld.

91. Verloop materiële vaste activa

Van het verloop van de posten opgenomen onder de materiële vaste activa gedurende het boekjaar dient een sluitend overzicht te worden gegeven voor EHS nieuw, HS nieuw, systeemtaken en SHV waaruit moet blijken:

- a. de boekwaarde aan het begin van het boekjaar bestaande uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de cumulatieve afschrijvingen;
- b. het bedrag van verworven/geactiveerde activa;
- c. de verkrijgings- of vervaardigingsprijs desinvesteringen;
- d. cumulatieve afschrijvingen desinvesteringen;
- e. afschrijvingen en;
- f. de boekwaarde aan het einde van het boekjaar.

92. Toelichting reguliere uitbreidingsinvesteringen

TenneT specificceert de reguliere uitbreidingsinvesteringen en geeft daarbij de motivatie weer om de betreffende investering te classificeren als reguliere uitbreidingsinvestering.

4 Kosten en Opbrengsten

4.1 Kosten

93. De totale kosten van TenneT bestaan uit kapitaalkosten op de GAW en operationele kosten. De kapitaalkosten bestaan uit vermogenskostenvergoeding en afschrijvingen.

4.1.1 Vermogenskostenvergoeding

94. In de vermogenskostenvergoeding zijn de vennootschapsbelasting en financieringskosten opgenomen voor zowel het vreemd vermogen als het eigen vermogen.
95. De ACM berekent de vermogenskostenvergoeding.

4.1.2 Afschrijvingen op vaste activa

96. TenneT berekent de afschrijvingskosten met inachtneming van de bepalingen in deze RAR.

4.1.3 Operationele kosten

97. Operationele kosten worden gedefinieerd als alle kosten die betrekking hebben op TenneT en toerekenbaar zijn aan de uitoefening van de taken (zoals beschreven in hoofdstuk 2) voor zichzelf, voor andere netbeheerders of voor anderen die recht van gebruik van een net hebben.
98. Samenhang met overige opbrengsten
TenneT maakt inzichtelijk welke operationele kosten behoren bij overige opbrengsten. Doel daarvan is de ACM in staat te stellen om de operationele kosten te berekenen voor uitsluitend die taken binnen het transport- en aansluitdomein waarvoor de ACM tarieven of toegestane inkomsten vaststelt.
99. Correctie operationele kosten
De operationele kosten worden gecorrigeerd voor:
- a) geactiveerde productie eigen bedrijf;
 - b) aan groepsmaatschappijen doorbelaste kosten (bijvoorbeeld detachering personeelsleden), voor zover die groepsmaatschappijen behoren tot de netwerkgroep van de netbeheerder; en
 - c) overige opbrengsten.
- Deze correcties zijn te beschouwen als negatieve kosten.

100. Tot de operationele kosten behoren niet:

- a. Afschrijvingen en vermogenskosten
- b. goodwill
- c. financiële baten en lasten (rente)
- d. vennootschapsbelasting
- e. transactiekosten voor financieringen (upfront fees voor underwriters, jaarlijkse fees voor kredietfaciliteiten en overhead kosten, zoals administratieve-, treasury- en juridische kosten om de vreemd vermogen portefeuille te beheren en kosten voor het hebben van een credit rating²⁵)
- f. door de ACM opgelegde boetes en 'last onder dwangsom' die aan TenneT of haar medewerkers zijn opgelegd
- g. uitgekeerde compensatie bij ernstige storingen²⁶
- h. toevoeging aan of onttrekking uit wettelijke reserves
- i. leasekosten die op basis van de IFRS geactiveerd worden.

Deze kosten zijn van toepassing op kosten die TenneT rechtstreeks maakt en op soortgelijke kosten die op enige wijze zijn doorberekend aan TenneT door een groepsmaatschappij.

4.1.4 Rubricering en toelichting operationele kosten

101. Aansluiting met de jaarrekening

TenneT neemt in de toelichting een aansluiting op tussen de in de jaarrekening van TenneT TSO B.V. gerapporteerde total operating expenses en de operationele kosten voor de uitvoering van de transporttaken (EHS- en HS-netten) en systeemtaken voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, en voor de uitvoering van de transporttaken (EHS-netten) voor de netbeheerder van het net op zee, zoals opgenomen in de reguleringsdata van hetzelfde boekjaar. Tevens geeft TenneT in de toelichting een verklaring op van de ontwikkeling van deze operationele kosten tussen het voorgaande en het huidige boekjaar.

102. Kosten voorzieningen

De kosten voor voorzieningen²⁷ zijn gelijk aan het saldo van dotaties aan en vrijvallen uit voorzieningen, met uitzondering van de voorziening amovering. Voor de voorziening amovering geldt dat de in de operationele kosten opgevoerde amoveringskosten gelijk zijn aan de bestedingen.

²⁵ Zie Brattle, *The WACC for the Dutch TSOs, DSOs, water companies and the Dutch Pilotage Organisation*, 4 maart 2013, www.acm.nl.

²⁶ Krachtens de Netcode Elektriciteit.

²⁷ Het begrip voorzieningen in de RAR TenneT komt overeen met het begrip voorzieningen zoals dit in IFRS is gedefinieerd.

103. Verloop voorzieningen

TenneT specificeert het verloop van de voorzieningen in de toelichting. Specifiek voor de debiteuren geldt dat TenneT in de toelichting uiteenzet op welke wijze de totale afschrijving op debiteuren vanuit de op basis van IFRS gevoerde administratie is toegerekend aan de in de reguleringsdata opgenomen afschrijvingen op debiteuren. In de toelichting worden de dotaties aan en de vrijval van voorzieningen en de aard van de voorzieningen nader uiteengezet.

104. Voorziening dubieuze debiteuren - toelichting

In de toelichting op de post overige bedrijfskosten wordt het verloop (mutatieverslag)²⁸ van de voorziening dubieuze debiteuren weergegeven.

105. Voorziening dubieuze debiteuren - waardering

De hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren en de daarmee samenhangende jaarlijkse dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op de beoordeling door TenneT, ten tijde van het opstellen van de reguleringsdata, van de oninbaarheid van aanwezige vorderingen per balansdatum. Een indicatie voor oninbaarheid zijn betalingsproblemen bij afnemers, bijvoorbeeld indien sprake is van surseance van betaling. Bij de vorming van de voorziening dubieuze debiteuren zijn de algemeen geldende wettelijke bepalingen onverkort van toepassing.

106. Voorziening dubieuze debiteuren – geïncasseerde reeds afgeboekte vorderingen

Geïncasseerde reeds afgeboekte vorderingen worden ten gunste van de voorziening dubieuze debiteuren gebracht.

107. Wijziging berekenen en toewijzen indirecte kosten

In alle situaties waar sprake is van een wijziging in de wijze van berekenen en toerekenen van de indirecte kosten aan de in hoofdstuk 2.4 beschreven taken, dient in de toelichting een kwantitatieve en financiële onderbouwing te worden gegeven over de gevolgen van de wijziging op het onderhavige boekjaar.

108. Inter-TSO compensation en Multilateral remedial actions (tarievenmodule)

De kosten of opbrengsten van Inter-TSO Compensation en de kosten voor het door TenneT afroepen van multilateral remedial actions (MRA) voor het oplossen van transportbeperkingen dienen tot het moment van indienen van de reguleringsdata gebaseerd te zijn op

²⁸ Het mutatieverslag bevat minimaal het beginsaldo van de voorziening, de dotaties, de afboekingen en het eindsaldo.

gefactureerde prestaties. TenneT gebruikt daarnaast een redelijke schatting voor de op dat moment te verwachte kosten of opbrengsten voor Inter-TSO Compensation en te verwachte kosten voor MRA.

109. Precario

Gemeentelijke belasting die betaald moet worden voor het hebben van voorwerpen op, boven of in gemeenschappelijke grond. Deze kosten dienen afzonderlijk te worden verantwoord in de reguleringsdata en per gemeente/provincie te worden gespecificeerd in de toelichting.

110. Belastingen

Onder belastingen vallen onroerende zaakbelastingen en gedoogbelasting. Gedoogbelasting (ook wel: degeneratiekosten) is een door een lokale overheid geheven belasting die netwerkbedrijven betalen voor graafwerkzaamheden in gemeentegronden voor het leggen of herstellen van leidingen. Deze belasting dient ter dekking van eventuele toekomstige herstelwerkzaamheden aan gemeentegronden (bijvoorbeeld aan de weg of het wegdek). Beschadigingen aan de bodem onder de weg of het wegdek die gedurende het leggen of herstellen van leidingen ontstaan, kunnen op den duur schade aan het wegoppervlak of wegdek veroorzaken, die pas duidelijk wordt wanneer de werkzaamheden reeds zijn beëindigd. De belasting wordt berekend per vierkante kilometer aan oppervlakte van het gebied of per kilometer leiding, en wordt geheven wanneer de leiding in eerste instantie wordt gelegd en wanneer herstelwerkzaamheden worden ondernomen. Het geheven bedrag hangt doorgaans af van de kwaliteit van de ondergrond en is hoger naarmate de bodem er slechter aan toe is.

TenneT licht de ontwikkelingen van de belastingen toe.

111. Inkoop Energie & Vermogen

TenneT baseert de kosten voor inkoop Energie & Vermogen op de bepalingen uit de Meetcode Elektriciteit en de Netcode Elektriciteit (waaronder de wijzigingen op deze codes, zoals 103570/8).²⁹

4.2 Opbrengsten

112. De randnummers waar 'tarievenmodule' bij vermeld is hebben geen betrekking op de Codata module reguleringsdata.

²⁹ Zie <http://wetten.overheid.nl> voor de meest recente Meetcode Elektriciteit.

113. Gerealiseerde volumes en omzetten (tarievenmodule)

Voor de gerealiseerde volumes van het boekjaar dient TenneT de werkelijke hoeveelheid in rekening gebrachte tariefdragers op te nemen. Dit levert de omzetgegevens op bij vermenigvuldiging van deze volumes met de door de ACM vastgestelde tarieven voor de taken van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet en van het net op zee.

114. Nacalculatie prognose omzet aansluitdienst en meterhuur (tarievenmodule)

Voor de 'Nacalculatie prognose omzet aansluitdienst en meterhuur' dient TenneT, voor zowel de EHS- (220-380 kV) en HS- (110-150kV) netten, het verschil op te nemen tussen de geprognosticeerde opbrengsten die in de EHS- en HS-transporttarieven van het boekjaar zijn verwerkt en de werkelijke opbrengsten voor de EHS- en HS-aansluitdienst en meterhuur in het boekjaar.

115. Correctie prognoses op de omzet (tarievenmodule)

Voor de 'Correctie prognoses op de omzet' dient TenneT de verwachte omzet voor het boekjaar uit aansluitdiensten (de periodieke aansluitvergoeding) en meterhuur in te vullen voor EHS- (220-380 kV) netten en HS- (110-150kV) netten. De omzet dient als aftrekpost (negatieve waarde) ingevuld te worden.

116. Vrijval saldo onbalans (tarievenmodule)

TenneT dient voor de vrijval saldo onbalans in het boekjaar te vermelden. Dit is het (positieve) saldo van opbrengsten minus kosten uit de onbalansmarkt dat TenneT heeft opgebouwd (tot 1 augustus) en verwacht op te bouwen (vanaf 1 augustus tot en met 31 december) van het boekjaar. Hieronder vallen de opbrengsten minus de kosten van de onbalansmarkt zoals vermeld in artikel 3.9.9 van de SystemCode. TenneT dient de verwachte resterende toevoegingen en onttrekkingen tot en met 31 december van het boekjaar nader te onderbouwen in de toelichting bij tarievenmodule voor het boekjaar.

117. Nacalculatie systeemdiensten (tarievenmodule)

TenneT dient het verschil tussen de geprognosticeerde (in rekening gebrachte) systeemdiensten en de werkelijke tarieven die de afnemers in de jaren 2011 t/m 2014 hebben betaald op te nemen.

118. Overige opbrengsten

Overige opbrengsten zijn opbrengsten die TenneT heeft gerealiseerd met uitzondering van:

- opbrengsten waarvoor de ACM een tarief voor heeft bepaald;
- opbrengsten desinvesteringen.

4.2.1 Rubricering en toelichting opbrengsten

119. Aansluiting met de jaarrekening

TenneT neemt in de toelichting een specificatie op van de opbrengsten, waaruit minimaal de in de opex gesaldeerde overige opbrengsten blijken.

Bijlage 1: Materiële en immateriële vaste activaklassen en afschrijvingstermijnen voor investeringen vanaf 2013 voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet

33/35

Materiële vaste activa categorie	Soort actief	Afschrijvingstermijn
I	Hoogspanningslijnen: <ul style="list-style-type: none"> • Mast en fundatie • Elektrotechnisch deel 	55 jaar 40 jaar
II	Hoogspanningskabels	50 jaar
III	Hoogspanningsstations: <ul style="list-style-type: none"> • Primair • Secundair 	45 jaar 25 jaar
IV	Vermogenstransformatoren (incl. "transformatorhuisje")	35 jaar
V	Overig vast actief: <ul style="list-style-type: none"> • Terreinen • Gebouwen • Telecommunicatienet • Computerapparatuur • Overige bedrijfsmiddelen 	Nihil 40 jaar 10 jaar 5 jaar 10 jaar

Immateriële vaste activa categorie	Soort actief	Afschrijvingstermijn
I	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
II	(Proces)automatisering	5 jaar
III	Overige immateriële vaste activa	5 jaar

Bijlage 2: Materiële vaste activaklassen en afschrijvingstermijnen voor investeringen vóór 2013 voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet

Voor investeringen uit de jaren vóór 2013 is aansluiting bij de levensduren in bijlage 1 toegestaan en aanbevolen. Indien voor investeringen vóór 2013 nog niet aangesloten kan worden bij de levensduren in bijlage 1, dan dient de tabel in bijlage 2 toegepast te worden.

Materiële vaste activa categorie	Soort actief	Afschrijvingstermijn
I	Hoogspanningslijnen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Mast en fundatie • Elektrotechnisch deel 	55 jaar 40 jaar
II	Hoogspanningskabels	50 jaar
III	Hoogspanningsstations:	
	• Primair	40 – 45 jaar
	• Primair	25 jaar
• Secundair	20 – 30 jaar	
IV	Vermogenstransformatoren (incl. "transformatorhuisje")	35 jaar
V	Overig vast actief:	
	• Terreinen	Nihil
	• Gebouwen	25 – 50 jaar
	• Telecommunicatienet	10 jaar
	• Computerapparatuur	3 – 5 jaar
• Overige bedrijfsmiddelen	5 – 10 jaar	

Bijlage 3: Inhoudelijke wijzigingen t.o.v. de RAR TenneT 2016/2017

Betreft	Onderwerp	Omschrijving verschil
Hfdst. 3.1	Definitie uitbreidingsinvesteringen	Verbeterde definitie opgenomen.
Hfdst. 3.1	Gedeeltelijk voldoen aan een investering	TenneT heeft aangegeven geen investeringen te hebben gehad en ook niet te gaan krijgen waarbij sprake is van gedeeltelijk voldoen aan de definitie van uitbreidingsinvesteringen. Daardoor is dit randnummer vervallen.
Rnr. 80	Redispatch	Redispatch is onderdeel van de investering.
Rnr. 93	Reguliere uitbreidingsinvesteringen	Reguliere uitbreidingsinvesteringen specificeren in de toelichting
Rnr. 103	Kosten voorziening	Kosten voorzieningen, muv amovering, gebaseerd op dotaties/vrijvallen
Rnr. 119	Opbrengsten	Aansluiting (overige) opbrengsten op jaarrekening